משום דהאי לאו אורחיה הוא והא קא פגים לה אבל שאר עריות דאורחייהו ולא נפיש פיגמייהו אימא לא כתב רחמנא [ד]חטא ואי כתב רחמנא חטא הוה אמינא אפילו חייבי לאוין כתב רחמנא מות ואי כתב רחמנא מות הוה אמינא חייבי מיתות בית דין אין חייבי כריתות לא כתב רחמנא חטא ולכתוב רחמנא חטא מות ולא בעי נער ונערה אין ה״נ ואלא נער נערה חד למעוטי עובד עבודת כוכבים וחד למעוטי בהמה ושבת ולר״ש בן יוחי דאמר עובד עבודת כוכבים ניתן להצילו בנפשו למה לי חד למעוטי בהמה וחד למעוטי שבת סד״א תיתי שבת מחילול חילול מעבודת כוכבים ולרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר מחלל את השבת ניתן להצילו בנפשו דאתיא שבת מחילול חילול מעבודת כוכבים מאי איכא למימר חד מיעוט למעוטי בהמה ואידך איידי דכתב רחמנא נער כתב נמי נערה: רבי יהודה אומר אף האומרת הניחו לו שלא יהרגנה: במאי קמיפלגי אמר רבא במקפדת על פיגמה ומניחתו שלא יהרגנה רבנן סברי אפיגמה קפיד רחמנא והרי מקפדת על פיגמה ורבי יהודה האי דקאמר רחמנא קטליה משום דמסרה נפשה לקטלא הא לא מסרה נפשה לקטלא אמר ליה רב פפא לאביי אלמנה לכהן גדול נמי קא פגים לה אמר ליה אפיגמה רבה קפיד רחמנא אפיגמה זוטא לא קפיד רחמנא: חטא אלו חייבי כריתות: ורמינהו [א]ואלו נערות שיש להן קנס הבא על אחותו אמרוה רבנן קמיה דרב חסדא משעת הערא׳ דפגמה איפטר לה מקטלא ממונא לא משלם עד גמר ביאה הניחא למאן דאמר הערא׳ זו נשיקה אלא למ״ד הערא׳ זו הכנסת עטרה מאי איכא למימר אלא אמר רב חסדא כגון שבא עליה שלא כדרכה וחזר ובא עליה כדרכה רבא אמר במניחתו שלא יהרגנה ור׳ יהודה היא

רב

דאורחייהו. בבעילות: **ולא נפיש פגמייהו.** כארוסה שחביבה ויעלת חן על הארוס ועכשיו מתגנה עליו אבל שאר עריות פנויות בתולות לא מפגמי כולי האי וכן נשואות בעולות[ג] לא מפגמי כולי האי כמו ארוסה: **ונכתב חטא מות.** דאתרבו לה כריתות ומיתות ב״ד ולא בעי נער ונערה שהרי הן בכלל: **חד למעוטי עבודת כוכבים.** דסד״א תיתי בק״ו כדלקמן: **וחד למעוטי בהמה.** משום דדמי לעריות. ושבת כדי נקטיה ואגב גררא איידי דתנן במתני׳ מיהו קרא לא בעי למעוטי דכיון דאמעיטא עבודת כוכבים מהיכא תיתי שבת הא לא סלקא דעתין לאתויי אלא בחילול חילול מעבודת כוכבים כדלקמן: דרבי שמעון לקמן הוא (דף עד.): **איידי דכתב נער.** להביא את הזכור כתב נערה כלומר כפשטיה דקרא דעל כרחיה נערה קרינא ביה דהא בנערה משתעי ולנערה לא תעשה דבר[ד]: **במקפדת על פגמה.** דאי בשאינה מקפדת לא קאמרי רבנן למקטליה משום עבירה דלא חמיר מעבודת כוכבים ושבת: **אפגמה קפיד רחמנא.** מדלא כתיב בהאי קרא אלא מידי דפגמה שמע מינה אפגמה קפיד: **דמסרה נפשה לקטלא.** שיש צנועות שמוסרין עצמן למות שיהרגנה ולא תבעל לו ואמרה תורה הציל דמה בדמו: **הא קא פגים לה.** ואי טעמא דקרא משום פגימה היא אמאי אמעיטו חייבי לאוין. ואדרבנן קא פריך דאמרי טעמא משום פגמה הוא: **אפגמה רבה.** כגון עריות דכריתות שהן חמורות והויא חרפתה מרובה שהולד ממזר ונעשית זונה בבעילתו אבל כהן גדול באלמנה אינה נעשית זונה אלא חללה: **הבא על אחותו.** כלומר אפילו בא על אחותו דלא קרינא בה ולו תהיה לאשה[ה] אפילו הכי קרינא בה ונתן האיש השוכב עמה[ו] דאתרבי מקראי בכתובות (דף כט:) ואע״ג דחייב כרת לא מפטר מתשלומין ואי ניתן להצילה בנפשו אמאי משלם הרי מיתה ותשלומין יש כאן ואע״ג דלא אקטול פטור מתשלומין כדקיימא לן (שם ד׳ לה.) בכל חייבי מיתות בית דין שוגגין דנפקא לן מדתניא דבי חזקיה מה מכה בהמה לא חלקת בה כו׳ אף מכה אדם לא תחלוק בו וכו׳: **משעת העראה.** קרי ליה נבעלה ואפגימה במקצת ושוב אין מצילין אותה מגמר ביאה בנפשו וקנסא לא מיחייבי אלא משום גמר ביאה שהוא מוציא בתולי׳. והאי גמר ביאה לאו דווקא ביאת המירוק שהוא מזריע דקרא אבתולים קפיד דכתיב (דברים כב) נערה בתולה אשר לא אורשה אלא גמר ביאה דהכא הכנסת עטרה היא: **הניחא למאן דאמר.** ביבמות (ד׳ נה:) הערא׳ דהויא כבעילה היינו נשיקת אבר איכא לאוקומה דפגימה[א] היא דמיקרי נבעלה ועדיין בתוליה לא יצאו לאיחיוביה קנסא דחמשים: **אלא למאן דאמר הערא׳.** שעשה הכתוב בכל התורה כבעילה זו הכנסת עטרה וגמר ביאה כגון דשפחה חרופה דכתיב בה שכבת זרע (ויקרא יט) היינו ביאת המירוק אין כאן הערא׳ פגם בלא הוצאת בתולים ונמצאו מיתה דניתן להציל ותשלומין באין כאחד: **שבא עליה.** הוא או אחר כבר שלא כדרכה וחזר ובא עליה כדרכה דלא ניתן בביאה זו להצילה בנפשו שכבר נפגמה: **ר״י היא.** דאמר לא ניתן להצילו בנפשו:

רב

משום דהאי לאו אורחיה והאי קא פגים לה. לאו פירכא גמורה היא דאיכא למימר אידך יוכיח וכי האי גוונא בפרק כיצד צולין (פסחים דף עז. ושם) גבי תמיד ופסח דדמו שבת וטומאה ולא יליף מינייהו שאר קרבנות צבור: **חד** למעוטי עובד ע״ז וחד כו׳. אי לאו כתיב אלא חד הוה מוקמינן ליה למעוטי בהמה ושבת ותימה דבהמה ושבת היכי ממעט מחד וטפי הוה נראה לומר דמחד ממעט ע״ז ושבת וא״ת ולמה לי קרא למעוטי שבת הא מציל גופיה קא מחלל שבת דחובל בחבירו ואיך יחלל שבת להציל חבירו מחילול שבת דאין זה מקלקל בחבורה דאיכא תקוני גברא כיון דמיחייב מיתה כדפריך באחד דיני ממונות (לעיל דף לה. ושם) וי״ל דמ״מ ס״ד דגזירת הכתוב כרבי אלעזר בר״ש: **חילול חילול מע״ז.** כל הני דלקמן בפרק הנשרפין (דף פג.) דכתיב בהו חילול לא גמרינן מע״ז אלא שבת דשבת וע״ז כתיב בהו חילול במקום מיתה:

ממונא לא משלם עד גמר ביאה. פי׳ בקונטרס שהוא מוציא בתוליה וקשה דבלא הסרת בתולים נמי משלם קנס כדאמר בפ״ק דקדושין (דף ט:) בא עליה עשרה בני אדם ועדיין היא בתולה רבי אומר הראשון בסקילה וכולן בחנק ואמרינן מודה רבי לענין קנס דכולהו משלמי ובפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נט. ושם) מוקמינן ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכהן גדול בבא עליה שלא כדרכה אלא הכא היינו טעמא דלא משלם אתחילת ביאה משום דקם ליה בדרבה מיניה הלכך לא משלם הכא עד גמר ביאה אבל בעלמא משלם קנס משעת העראה וי״מ דלא אתרבאי העראה כגמר ביאה [אלא] לענין עריות וחייבי לאוין ועשה ויבמה ואשה לבעלה בפ׳ הבא על יבמתו (שם ד׳ נה.) אבל לענין קנס לא איתרבאי וא״ת על כרחיך למ״ד הערא׳ זו הכנסת העטרה אי אהערא׳ לא מיחייב הא בגמר ביאה לאו בתולה היא הא לאו פירכא היא דהכי חייב רחמנא מדע מדלא ילפינן הערא׳ מנערה המאורסה דאי אהערא׳ פטור בגמר ביאה היכי מחייב הא לאו בתולה היא אלא בהכי חייב רחמנא ומיהו בירושלמי דכתובות משמע דאהערא׳ משלם קנס דאמרינן הערו בה עשרה ועדיין היא בתולה כולהו משלמין קנס:

במניחתו שלא יהרגנה ורבי יהודה היא. לא לגמרי כוותיה דהא קתני נערה אין קטנה לא ולרבי יהודה אפילו קטנה כדמוכח בפרק אלו נערות (כתובות כט. ושם):

[ו]**במפותה** ודברי הכל. תימה היכי מוקמ׳ במפותה הא קתני סיפא אשת אחיו דיש לה קנס ועל כרחיך בנתארסה ונתגרשה דאי בעודה תחתיו חייבי מיתות פטורין כדתנן התם ונערה שנתארסה ונתגרשה קנסה לעצמה כדקתני ר׳ עקיבא בסיפא [ז]ואי במפותה הרי מחלה כדמוכח בפ׳ אלו נערות (שם ד׳ לב.) דמוקי מתני׳ דאלו הן הלוקין ביתומה ומפותה וכ״ת דאתיא כרבי עקיבא דברייתא [ח]דאמר נערה שנתארסה ונתגרשה יש לה קנס וקנסה לאביה הא קתני סיפא הבא על בתו פטור משום דמתחייב בנפשו ובנתארסה ונתגרשה איירי ואי דאב תיפוק ליה דאפילו בא עליה אחר קנסה לאביה ואין לומר דאיצטריך היכא דלא הספיקה לעמוד בדין עד שבגרה דמה עמידה בדין שייך בדבר שהוא שלו ונראה לפרש דלעולם לעצמה ואפילו במפותה מיחייב אי אמרה בשעה שבא עליה שאינה מוחלת הקנס מיהו בירושלמי פריך לה ומשני כגון שלא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האב אבל יש להוכיח דעל כרחיך מתניתין לא מתוקמא כר׳ עקיבא דברייתא * דהא רב פפא אית ליה התם באלו נערות (ד׳ לד:) חידוש הוא שחידשה תורה בקנס כו׳ והש״ס קאמר התם (ד׳ לח:) דמאן דלית ליה חידוש כו׳ על כרחך סבר לה כרבי עקיבא דמתני׳ ובירושלמי בפרק אלו נערות אמתניתין דיתומה שנתארסה ונתגרשה איכא פלוגתא דאמוראי דאיכא למאן דאמר המפתה פטור בבשת ופגם אבל קנס אינה יכולה למחול ואיכא לאוקמי רב פפא דהכא כי ההוא ומאן דאמר התם פטור מן הכל סבר כאידך שינויא דהכא:

שלא

עין משפט נר מצוה

נב א מיי׳ פ״א מהל׳ רוצח הלכה יב סמג לאוין קסג טוש״ע ח״מ סי׳ תכה סעיף ד:

נג ב מיי׳ פ״א מהל׳ נערה בתולה הלכה יא סמג עשין נד:

נד ג מיי׳ פ״א מהל׳ איסורי ביאה הלכה י סמג לאוין כ [טוש״ע אה״ע סי׳ כ סעי׳ א בהגה]:

מסורת הש״ס

א) כתובות כט., ב) [סוטה כו: יבמות נה:], ג) בפ״ל: בתולות, ד) [דברים כב], ה) [וע״ע תוספות כתובות לג. ד״ה שכן], ו) שייך לדף עד., ז) [דף לח.], ח) [שם לח.].

◆

תורה אור השלם

1. וְלַנַּעֲרָ לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין לַנַּעֲרָ חֵטְא מָוֶת כִּי כַּאֲשֶׁר יָקוּם אִישׁ עַל רֵעֵהוּ וּרְצָחוֹ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה:

דברים כב כו

◆

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה במפותה כו׳. דהא רב פפא אית ליה. תמיהני הא ע״כ ר״פ אמר הכי רק לר״מ מדקאמר וטבח בשבת חייב ולא ניחא ליה לר״פ לאוקמי בטובח ע״י אחר וכדס״ל לרבה אבל מתני׳ הא קתני להדיא דבא על בתו פטור הרי דס״ל דגם בקנס אמרי׳ קלב״מ ומה״ט ניחא הא דמוקי ר״פ במפותה לתרץ קושיית הש״ס דניתן להצילו בנפשו אף דרב פפא ס״ל דבקנס מקטיל ומשלם. מ״מ תוכחת לתרץ דמתני׳ דפטור על בתו דגם בקנס אמרינן קלב״מ א״כ שפיר י״ל דאתא כר״ע דברייתא. ולע״ג אבל כך יש להוכיח דלא אתא כר״ע דברייתא מדקתני במתני׳ דבא על בתו דפטור מקרא דולא יהיה אסון ע״כ דילפינן קנס מממון מסברא וא״כ ל״ל קרא למעט ארוסה ותוכחה כר״ע דמתני׳ דאלו לר״ע דברייתא הו״ל למתני׳ בבא על בתו להביא מקרא לאשר לא אורשה. וזהו לאחד תירוץ בתוס׳ בכתובות דף לח ע״א ד״ה ס״ד ודברי תוס׳ לע״ג:

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה הניחא וכו׳ דאפגימה היא דמיקרי:

◆

מוסף רש״י

ואלו נערות. דוקא נערה משהביאה שתי שערות עד שתבגר והם ששה חדשים שבין נערות לבגרות, אבל קטנה ובוגרת אין להם קנס, שיש להן קנס. אם אנסה אדם נותן לאביה חמשים כסף, כדכתיב (דברים כב) ונתן האיש השוכב וגו׳ (כתובות כט.). העראה. האמורה בתורה שהיא כגמר ביאה בכל העריות, כדכתיב (ויקרא כ) את מקורה הערה, את אמרו הערה, זו נשיקה. משיק המתם באותו מקום (סוטה כו: ובעי״ז יבמות נה:). זו הכנסת עטרה. אבל נשיקה לאו הערה היא. עטרה ראש הגיד היא ולמטה מן הגיד אלא בשר (יבמות נה:).